EU:n avaruusasetusehdotus (*EU Space Act*)

Suuren valiokunnan asiantuntijakuulemiset (U 67/2025 vp), 10.12.2025

Heidi Pennanen, Erityisasiantuntija (Avaruusoikeus ja -politiikka), TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

EU Space Law -aloitteesta EU Space Act -ehdotukseksi

- v. 2023 julkaistussa EU:n turvallisuuden ja puolustuksen avaruusstrategiaa koskevassa tiedonannossa mainittiin komission harkitsevan EU:n avaruuslakia

  Ks. **UTP 27/2023 vp**:

  ”Suomi pitää tärkeänä avaruusturvallisuuteen ja kestävään avaruustoimintaan tähtääviä tavoitteita ja toimenpiteitä, mutta suhtautuu varauksellisesti aloitteeseen, jossa toteuttamismuotona olisi jäsenmaiden lainsäädännön lähentämiseen tai yhdenmukaistamiseen tähtäävä EU-lainsäädäntö.”

  ➢ Alustavan varauksellisuuden perusteena
  - EU:n toimivaltarajaukset avaruusalalla (Art. 4(3) ja 189 SEUT); sekä
  - Hallitusohjelmakirjaukset, ml. EU:n ja jäsenvaltioiden selkeä toimivallan jako (s. 169)

- Komissio lanseerasi EU Space Law -aloitteen syyskuussa 2023 (mm. sidosryhmäkysely)
- Ehdotus EU:n avaruusasetukseksi (*EU Space Act*) julkaistiin 25.6.2025

Mitä ja miksi on ehdotettu säänneltäväksi?

- Avaruusasetuksella asetettaisiin säännöt avaruuspohjaisen datan ja avaruuspalveluiden sisämarkkinoiden toteuttamiseksi
  - ➢ Harmonisoitaisiin avaruustoiminnan teknisiä sääntöjä sekä sääntöjä avaruustoiminnan luvittamiselle, rekisteröinnille ja valvonnalle

- Komission mukaan tarve harmonisoivalle sääntelylle kumpuaa avaruuslakien erilaistumisesta (fragmentaatio)
  - Ainakin 13 jäsenvaltiolla kansalliset avaruuslait, joilla toimeenpannaan YK:n avaruussopimusten mukaisia kansainvälisiä velvoitteita, ja lisää avaruuslakeja tulossa
  - Avaruuslakien erot vaikeuttavat komission mukaan sisämarkkinoiden häiriötöntä toimintaa ja vapaata liikkuvuutta

Avaruusasetusehdotus:
7 osastoa (Art. 1–119) + 10 liitettä

- **I OSASTO** Yleiset määräykset (mm. sääntelyn kohde, soveltamisala, määritelmät)
- **II OSASTO** Avaruustoiminnan luvat ja rekisteröinti
- **III OSASTO** Hallintaan liittyvät näkökohdat (mm. valvonta ja seuraamukset)
- **IV OSASTO** Tekniset vaatimukset
    1) Safety-turvallisuus
    2) Häiriönsietokyky
    3) Ympäristökestävyys
- **V OSASTO** Vastaavuuspäätökset, kansainväliset sopimukset ja säännöt kansainvälisille organisaatioille
- **VI OSASTO** Tukitoimenpiteet
- **VII OSASTO** Siirtymä- ja loppusäännökset

Ehdotettu soveltamisala

- Soveltamisalaan kuuluvat
  - Avaruustoiminnanharjoittajat, ml.
    - Toimijat, joilla kotipaikka unionissa tai jotka operoivat avaruusinfraa unionissa
    - Kolmansien maiden toimijat, jotka tarjoavat avaruuspalveluita tai -dataa unionissa
  - Kiertoratatörmäysten välttämiseen liittyvät palveluntarjoajat
  - Ensisijaiset avaruusdatan tarjoajat (*primary providers of space-based data*)
  - Kansainväliset järjestöt
- Soveltamisalaan eivät kuulu
  - Avaruusesineet, joita käytetään yksinomaan puolustuksen tai kansallisen turvallisuuden tarkoituksiin
  - Avaruusesineet, jotka on tilapäisesti siirretty puolustuksellisiin tarkoituksiin sotilaalliseen kontrolliin

Huomioita ehdotuksesta:

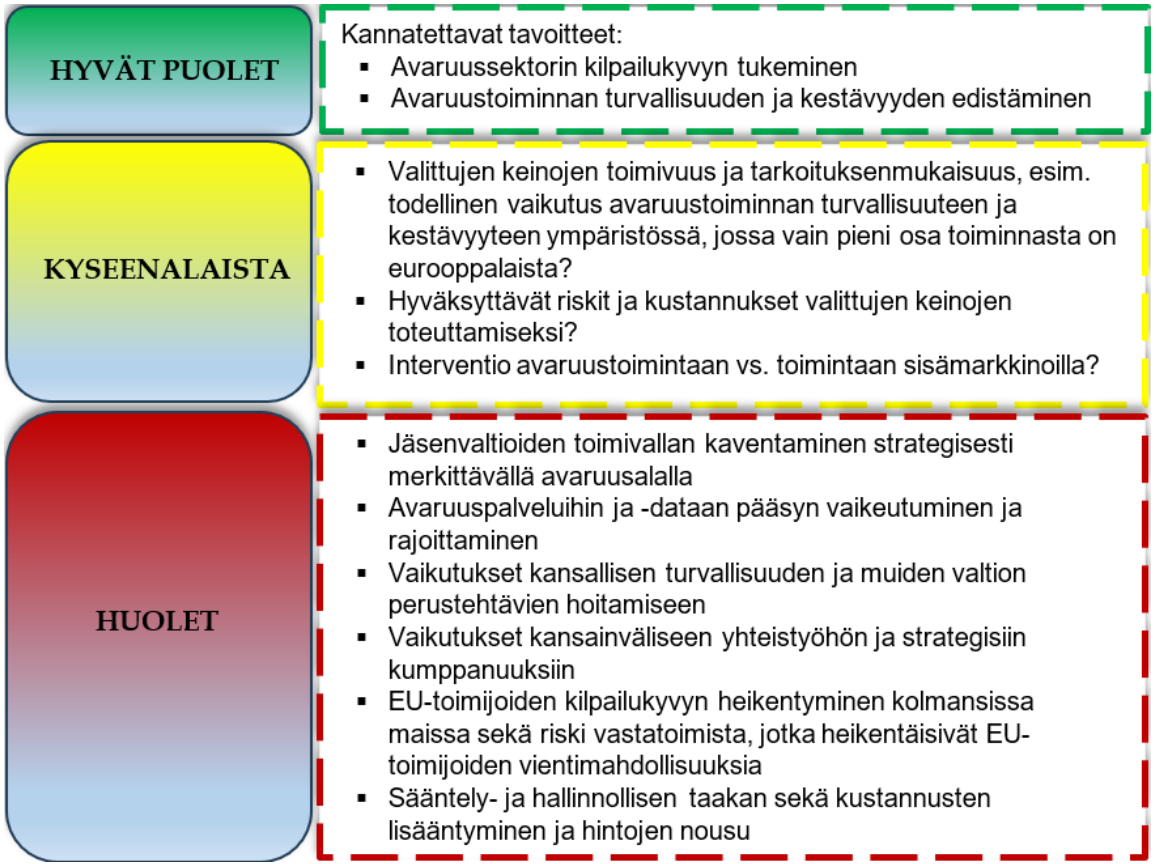

Valtioneuvoston kirjelmä U 67/2025 vp

- Valtioneuvosto pitää tavoitteita kilpailukykyisen avaruussektorin sekä avaruusturvallisuuden ja -kestävyyden edistämisestä tärkeinä
- Valtioneuvosto suhtautuu ehdotukseen kuitenkin hyvin varauksellisesti
- Valtioneuvosto katsoo, että komission ehdottamat toimenpiteet eivät kaikilta osin näytä kohdistuvan sisämarkkinoiden toimintaan tai niiden toiminnan parantamiseen vaan siihen, kuinka jäsenvaltioiden tulisi järjestäytyä kansainvälisiä velvoitteita noudattaessaan sekä niiden mukaisia riskejä kantaessaan
- Valtioneuvosto katsoo, että ehdotuksen yhteensopivuudesta kansainvälisen oikeuden kanssa tarvittaisiin lisäselvitystä
- Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että ehdotuksessa huomioidaan jäsenvaltioiden yksinomainen vastuu kansallisesta turvallisuudesta ja muiden valtion perustehtävien kunnioittaminen
- Valtioneuvosto katsoo, että olisi tärkeää minimoida päällekkäisyyksiä ja hallinnollista taakkaa pyrkien kustannusneutraaliin järjestelmään
- Valtioneuvosto korostaa, että yksityisellä sektorilla on merkittävä rooli Euroopan avaruuskyvykkyyksien kasvattamisessa. Yritysten toiminta- ja kasvuedellytysten tukeminen sekä innovaatiomyönteisen ympäristön varmistaminen ovat avainasemassa huomioiden myös tieteen ja tutkimuksen rooli avaruusalan ja sen teknologioiden ja innovaatioiden kehityksessä. Neuvotteluissa olisi tärkeää huomioida, että yhtäältä start up- sekä pienten ja keskisuurten yritysten markkinoille pääsy ja toimintaedellytykset ja toisaalta valtion riskienhallinnan tarkoituksetkaan eivät vaarantuisi.

Kiitos!